

meget som man paastaar det, attraae Selveindom, saa maae de jo ogsaa ville række Haand til at blive Selveiere paa virkelig billige og antagelige Bilskaar. Tidsaanden fører ogsaa uimodstaaelig hen i samme Retning, og mange af de Stranker, der hidtil have hindret Selveindoms Udbredelse, ere bortfaldne, den ene efter den anden. Hvorfor da gribe til en tvungen Afløsning, naar Alt tyder hen paa, at man uden en saadan, dog altid lidet onskelig og i sig betænkelig Foranstaltning vil kunne naae Maalet — under en sund og rolig Udvikling af Forholdene. Jeg haaber, at Ingen vil mislyde mig, jeg vil ikke lægge nogen Braad eller Bitterhed i mine Ord. Hvis de Mænd, der i Særdeleshed synes at finde sig kaldede til at optræde som Fæstebøndernes Talsmænd, de Mænd, der mulig ikke uden Fjeltroe, at Fæstebonden virkelig med Tillid og Opmærksomhed lytter til deres Tale, hvis de ville lade sig det være magtpaaliggende, at virke for at fremme de frivillige Overeenskomster, forstaaer sig, saavidt disse stemme med Bøndernes sande Interesse, da vil der sikkert ad denne Vej hurtigt kunne gøres store Fremskridt under alle de øvrige Betingelser, der ere tilstede. Saalange imidlertid en nær forventet Lov om tvungen Afløsning stilles i Udset, ja, saalange er det vistnok at vente, at de frivillige Overeenskomster idetmindste i en langt ringere Grad ville kunne trives; thi Intet er naturligere, end at Bonden, naar han venter en saadan Foranstaltning, i Tanken om de gunstigere Bilskaar, som muligens derigjennem kunne komme ham tilgode, tager i Betænkning at gaae ind paa Tilbud, han ellers vilde finde antagelige. Først naar Erfaringens Vidnesbyrd paa en uforkastelig Maade skulde have godtgjort den virkelige Nødvendighed af en tvungen Afløsning, kunde denne ligeoverfor Grundloven, der erklærer Eiendomsretten i Danmark for ukrænkelig, lade sig forsvare. Jeg takker imidlertid den ærede Forslagsstiller for det værdifulde Bidrag, han har ydet til at opklare denne vigtige Sag. Jeg tør ikke dele den „driftigste Forventning“, han igaar udtalte, men hans „mindste Forventning“, som han kaldte den, vil sikkert ikke glippe; og, hvis det viser sig, at heller ikke dette Forslag til en tvungen Afløsning vil

kunne trænge igjennem, heller ikke dette Forslag, der røber saamegen Dygtighed og Indsigt, nu vel, da ville idetmindste Mange af os herved have vundet en bestyrket Overbeviisning om, at — for atter at bruge den ærede Forslagsstillers Udtryk — Fæstningen for Tiden er uindtagelig, da maae vi desto mere vende Blikket imod de frivillige Overeenskomster. Jeg tør, med al Anerkjendelse af Lovudkastets Fortjenester, ikke tilraade Sagens videre Fremme, hverken at den overhovedet gaaer til anden Behandling. Enhver her i Salen vil dog vide, at det tør ansees som afgjort vist, at en saadan Lov ikke under de nuværende Forhold, i alt Fald ikke, inden den tidligere berørte Erfaring maatte være vunden, vil kunne udkomme. Selv hvad dette Thing angaaer, er det jo utvivlsomt, at Lovudkastet ikke vil kunne tilfredsstille en talrig Kreds af Things Medlemmer, netop den Kreds, til hvilken jeg før tillod mig at hentyde, uden med saadanne og saa indgribende Modificationer, at Forslagsstilleren selv vilde være den Første til i den Skikkelse at lade det falde. I ethvert Tilfælde kunne vi ikke i denne Session føre Sagen videre end til nærværende første Behandling. En Genbeviisning til anden Behandling vil saaledes og allerede af den Grund være til ingen Nytte. Men den vilde paa den anden Side muligens kunne staa (Stemmer: Nei!), idet den, ved at nære en Forventning, som dog sikkert ikke bliver opfyldt, kunde i den nærmest liggende Fremtid virke hæmmende for en god, sund og naturlig Udvikling af de omhandlede Forhold. Jeg skal saaledes stemme imod Sagens videre Fremme.

Tscherning: Hvad vil jeg, og hvorfor tager jeg Ordet? Jeg vil anbefale denne Lov at komme til anden Behandling, fordi jeg holder mig overbevist om, at den med passende Forandringer vil blive en heldbringende Lov til at udvikle et Forhold, som, efter min Overbeviisning, ikke kan udvikles paa nogen anden Maade. Jeg tør bede de Herrer, som høre mig, at see paa mit graaende Haar, og de ville da vide, at min Fødsel falder i den Tid, da Regjeringen havde taget i sin Haand den store Gjerning, at skaffe den stavnshunden-